

Tafsiira Suuratu Yuusuf-Kutaa Dhumaa

Description

Alhamdulillah Rabbiil aalamiin. Kunoo tafsiirri suuratu Yuusuf xumura irra gahee jira. Kutaa dhumaa harâ€™a ilaalun ni goloobna. Garuu tafsiira isaa haa xumurru malee ammaa amma itti xinxalluun barnoonni irraa fudhannu garmalee baayâ€™eedha.

Kutaa darbe keessatti Nabiyyii (sallallahu aleyh wassallam) fi namoonni isa hordofan namoota karaa Rabbiitti beekumsa ifa taâ€™ee fi ragaa qabatamaan akka waamu qaban ajajaman. Adeemsa waamicha (daâ€™awa) kanaa keessatti mushrikoonni Nabiyyiin akkamitti ilma namaa irraa taâ€™aa? maaliif malaayka hin taane jechuun morman. Rabbiinis mormii isaanii kana akkana jechuun deebii itti deebisa:

وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ إِلَّا رِجَالٗا نُّوحِيٓ إِلَيۡهِم مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡقُرَىٰٓۗ
أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ
مِن قَبۡلِهِمۡۗ وَلَدَارُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ لِّلَّذِينَ ٱتَّقَواْۗ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ ١٠٩

â€œ**Siin dura warra magaalotaa keessaa dhiirota gara isaaniitti wahyii buusne malee hin ergine. Sila dachii keessa deemanii booddeen warra isaaniin duraa akkam akka turee hin ilaalanii? Gandi Aakhiraa warra Rabbiin sodaataniif irra caaltudha. Sila hin hubattanii?â€•** Suuratu Yuusuf 12:109

Akka ahli sunnah wal-jamaâ€™aatti, Ergamtoonni Rabbii hundi dhiirotaa fi namoota magaalaa keessa jiraatan keessaa filatamuun ergaman. Sababni isaas, dubartoonni ijaarsa qaamaa fi ruuhi isaanii irratti hundaaâ€™e dandeetti baâ€™aa nabiyyummaa baadhachuu hin qaban. Akkuma beekkamu yeroo durii dubartoonni ummata isaanii keessatti ni tuffatamuu turan. Dhiironni gurguddoon isaaniif hin ajajaman.

Kanaafu, nabiyyin nama ummanni isaa ajajamuufi qabu waan taâ€™eef dubartoota nabiyyi godhee erguun waan hin malleedha.

Gama biraatiin warri baadiyaa gahee nabiyyummaa taphachuuf gamnummaa, gaarummaa fi laafinna barbaachisu hin qaban. Amalli warra magaalaa amala warra baadiyaattin wal bira yommuu qabamu amalli warra magaalaa kan dagaagee fi nama hawwatuudha. Warra magaalaa keessa beekumsi, amalli gaariin, laafinnii fi haala salphaan wali galuun ni jira. Warra baadiya keessatti immoo beekumsa dhabuun (wallaalummaan), gara-jabeenyi, gogiinsii, dubbiin badaa fi abdii kutuun ni mulâ€™ata. Kanaafu, amala gaarii nama hawwatuu fi bilchinna beekumsaa waan hin qabneef warra baadiyaa keessaa nabiyyiin bahuun hin malu. Sababa kanaaf, nabiyyonni hundi warra magaalaa jiraatan keessaa ergaman. Nabiyyin Xumuraa Muhammad (S.A.W) magaala Makkaa ummul-quraa (haadho magaalota) jedhamuun beekkamtu keessaa ergaman.[1]

Kanaafi, Rabbiin akkana jedha: â€œ**Siin dura warra magaalotaa keessaa dhiirota gara isaaniitti wahyii buusne malee hin ergine.â€•** Kana jechuun Yaa Rasuula! Siin dura malaykaa hin ergine. Garuu dhiirotuma akka keeti ummata magaalota keessa jiraatan keessaa filannee ergaa keenya irratti buusun ergine. Kanaafu, maalif ummanni kee kuni ati nama taâ€™uu kee akka addaatti ilaaluu?

Qureeshonni â€˜maaliif ergamaan nutti ergamu malaykaa hin taane?â€™ jechuun falmu. Garuu akka seera Rabbiittti ergamtoonni kana dura ergaman hundi isaanitu ilma namaa turan. (Balâ€™innaan maaliif ergamtoonni namootatti ergaman hundi malaykota osoo hin taâ€™in ilma namaa akka taâ€™an baruuf as tuqaa: https://sammubani.com/2018/10/31/maaliif-malaykaan-hin-ergamnee/#more-8216)

â€œSila dachii keessa deemanii booddeen warra isaaniin duraa akkam akka turee hin ilaalanii?â€•

Araboonni xumura ummata Saalih sirritti beeku turan. Mallattooleen ummata yeroo durii badanii baayâ€™eetu jira. Kanaafu, Rabbiin akkana isaaniin jedhe, â€œSila isaan dachii keessa deemuun haftee ykn mallatoolee ummata isaaniin duraa hin ilaalanii? Sababa kufrii isaaniitiin Rabbiin akkamitti akka isaan balleesse haftee kana irraa hin hubatanii?â€™ Sabni fi hawaasni kamu qaroominna olâ€™aanaa irra geenye jirra, humna jabaa qabna, kanaafu nuti gonkumaa hin bannu jechuun yaadan. Garuu Rabbiin akkana jedha: â€œIsin namoota jalqabaati miti. Akkasumas, akkas yaadun keessan namoota xumuraati miti. Namoota isin caalaa humna jabaa qabanii fi â€˜Nu caalaa jabaan eenyutu jira?â€™ jedhan balleessinee jirra. Kanaafu, of tuulu keessan dhiisaa.â€•[2]

Akkuma hima armaan olii irraa hubannu, warri kafaranii fi Rabbiin hin sodaanne hanga fedhan addunyaa tana keessatti haa qananiâ€™an, xumurri isaanii badiinsaa fi ibidda. Warri amananii fi Rabbiin sodaatan immoo hanga fedhan addunyaa tana keessatti haa rakkatan, xumurri isaanii nageenyaa fi qananii Jannataa addaan hin cinneedha: â€œ**Gandi Aakhiraa warra Rabbiin sodaataniif irra caaltudha. Sila hin hubattanii?â€•** Kana jechuun faaydaa fi miâ€™aa addunyaa Rabbiin sodaachu irraa nama garagalchituu irra warra Rabbiin sodaataniif ganda Aakhiraatu caala. Sababni isaas, qananin addunyaa yeroo gabaabaaf kan turu fi addaan cituudha, akkasumas, gaddaa fi rakkinnaan kan walitti makameedha. Namni qananii baayâ€™ee argadhe jedhe osoo gammadu, yeroo muraasan booda balaan wayii itti buâ€™uun gammachuu isaa gaddatti jijjira. Garuu gandi Aakhiraa qananiin ishii turaa addaan hin cinne, gammachuu gaddii fi rakkinni keessa hin jirreedha. Kanaafu, sammuu wanta xiqqaa irra wanta guddaa ittiin filattan hin qabdanii?[3]

Asitti namni tokko akkana jechuun of gaafachu dandaâ€™a: sila Rabbiin mujrimoota (yakkamtoota) darban akkuma kufrii isaanii ifatti baasaniin adabee moo yeroo dheeraaf erga isaan tursiisee booda adabe? Deebiin kanaa akkana jechuun dhufe:

حَتَّىٰٓ إِذَا ٱسْتَيْـَٔسَ ٱلرُّسُلُ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا۟ جَآءَهُمْ
نَصْرُنَا فَنُجِّىَ مَن نَّشَآءُ ۖ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

â€œHanga yeroo Ergamtoonni abdii kutanii fi akka kijibsiifamanitti yaadan, gargaarsi Keenya isaaniif dhufe. Namni feene ni baraarame, adabbiin Keenya yakkamtoota irraa hin deebifamu.â€• Suuratu Yuusuf 12:110

Kana jechuun Rabbiin ergamtoota ummata qajeelchuuf ni erge. Ergamtoonni gara Rabbiitti ni waaman, adabbii Rabbii isaan akeekachiisan. Garuu namoonni kunniin ergamtoota ni kijibsiisan, irraa garagalan. Kijibsiisuu fi irraa garagaluun isaanii kuni itti fufe hanga ergamtoonni amanuu isaanii irraa abdii muratanii fi ummanni isaanii akka isaan kijibsiisanitti yaadan gahanitti. Yommuu isaan haala kana irra gahan, gargaarsi keenya ergamtootaa fi hordoftoota isaaniitiif ni dhufe. Gargaarsi kunis warroota isaan kijibsiisan balleessuu fi, ergamtootaa fi hordoftoota isaanii nagaha baasudha. â€œ**Namni feene ni baraarame, adabbiin Keenya yakkamtoota irraa hin deebifamu.â€•** Kana jechuun Ergamtoonni fi hordoftoonni isaanii ni baraaraman, warri isaan kijibsiisanii fi hordofuu didan immoo ni badan.

Asirraa wanti barannu, adeemsaa daâ€™awaa fi qabsoo keessatti gargaarsi Rabbii yoosu ammuma kan dhufu osoo hin taâ€™in, hanga dhugaa fi sobni addaan fooyamu fi namoonni ulaagaalee isaan irraa barbaadamu guutanitti ni tura. Kanaafu, â€œgargaarsi Rabbii maaliif hin dhufne, zaalimota kanniin maaliif hin balleessine?â€• jechuun hin ariifatinaa. Namoonni ulaagaalee isaan irraa barbaadamu yoo guutan gargaarsi Rabbii isaaniif dhiyoodha. Ulaagaaleen kunis, haala sirriin amanuu, ikhlaasa qabaachuu fi ajajoota Rabbii hordofuudha.

لَقَدْ كَانَ فِى قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ۗ مَا كَانَ حَدِيثًا
يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ
كُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

â€œ**Dhugumatti, seenaalee isaanii keessa warra sammuu qabaniif barnootatu jira. Inni (Qurâ€™aanni) oduu lafaa kaafamee odeefamee miti. Garuu dhugoomsaa [kitaabban] isa duraati. Addeessaa wantoota hundaati; ummata amananiif qajeelfamaa fi rahmata.**â€• Suuratu Yuusuf

12:111

Kana jechuun seenaalee Ergamtootaa kanniin keessa warra sammuu qulqulluu qabaniif barnoota fi gorsatu jira. Warri sammuu yaaddu fi qulqulluu qaban seenaalee kanniin irraa barnoota fudhatu.

Ibrah jechuun wanta darbeen gorfamuu fi barnoota irraa fudhachuudha. Hundeen *ibrah* wanta raawwatamee irraa gara wanta hin raawwatamneetti yookiin dhimma tokkorraa gara dhimmuma san fakkaatutti darbuudha. Amaloonni fi sababoonni isaanii yoo wal fakkaatan, wanti hin raawwatamne kuni gara fuunduraatti akka raawwatamu murteessudha. Sababni kanaa, seerri Rabbii uumamtoota Isaa keessatti gadi dhaabbataadha.[4]

Kanaafu, seenaalee Ergamtootaa fi ummata isaanii keessa ibrahâ€™tu jira. Namni wanta isaan hojjatan hojjate, kabajaa fi salphinna irraa wanta isaan qunname isas ni qunnama. Namni wanta Ergamtoonni hojjatan hojjate, kabajatu isaaf jira. Namni wanta ummanni Ergamtoota kijibsiisan hojjate immoo salphinnatu isaaf jira. Haala kanaan, wantoota lama wal bira qabuun barnoota (ibrah) fudhata.

â€œInni (Qurâ€™aanni) oduu lafaa kaafamee odeefamee miti.â€• Kana jechuun Qurâ€™aanni kuni oduu sobaan uumamee fi dubbatamee miti. **â€œGaruu dhugoomsaa [kitaabban] isa duraati.â€•** Kana jechuun Qurâ€™aanni kitaabban isa dura samii irraa buâ€™an dhugoomsa. Wanta sirrii kitaabban kanniin keessa jiru dhugaa akka taâ€™e ni mirkaneessa, micciramuu fi jijjirraa isaan keessatti argamee immoo ni haaqa. **â€œAddeessaa wantoota hundaatiâ€•** Kana jechuun hundee fi damee amanti irraa wanta gabroonni itti hajaman sirritti ibsa. Kan akka utubaalee (arkaana) iimaanaa, halaalaa fi haraama, ajajoota dirqamaa fi jaallatamoo, mindaa fi adabbii ifa godha. **â€œummata amananiif qajeelfamaa fi rahmata.â€•** Sababa Qurâ€™aanaatiin beekumsa argataniin jallinna irraa eeggamuun karaa sirriitti qajeelfamu. Ajajoota Qurâ€™aana keessa jiran hojii irra yoo olchanii fi wanta inni dhoowwe yoo dhiisan, haalli jireenya isaanii toluun qalbiin isaanii tasgabboofti. Aakhirattis adabbi jalaa nagaha bahuun mindaa guddaa argatu. Kuni Rabbiin irraa isaaniif rahmata.[5]

Alhamdulillahi Rabbil aalamiin tafsiirri suuratu Yuusuf asirratti xumurame.

---

[1] https://www.kuranvemeali.com/yusuf-suresi/109-ayeti-tefsiri

[2] Lessons from Suurah Yuusuf-Yaasir Qaadi-fuula 163

[3] Tafsiir Saâ€™dii, Maâ€™aariju tafakkur 10/756

[4] Maâ€™aariju tafakkur 10/759

[5] Tafsiir Ibn Kasiir, Tafsiir Saâ€™dii, Tafsiir Xabarii, Tafsiir tahriir wa tanwiir

Date Created
April 10, 2022
Author
admin